

uit dé wel in deze artikelen genoemde criteria "inhoud" en "strekking"? Met andere woorden, is het criterium "alle omstandigheden van het geval" impliciet meegenomen in de toetsingscriteria "inhoud" en "strekking"? Of moet het ontbreken van het toetsingscriterium "alle omstandigheden van het geval" worden verklaard uit de monopoliepositie van netbeheerders? Een netbeheerder, zijnde een monopolist, mag immers niet discrimineren tussen verschillende marktpartijen. Het discriminatieverbod staat het netbeheerders in de praktijk niet of nauwelijks toe om van de algemene voorwaarden afwijkende, specifieke, voor een afnemer geldende, contractvoorwaarden te hanteren. Gelet op het discriminatieverbod is een netbeheerder in de praktijk dus verplicht om voor alle afnemers gelijklopende algemene voorwaarden te hanteren. De toetsing van deze algemene voorwaarden, die een collectieve gelding hebben, is daarmee per definitie beperkt tot een algemene, abstracte toetsing, waarin voor toetsing aan "specifieke omstandigheden van het geval" geen of slechts weinig plaats lijkt.

In de artikelen 14 Gaswet en 26a Elektriciteitswet 1998 ontbreekt een duidelijke civielrechtelijke sanctie. Het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat een contractvoorwaarde in strijd met een wettelijke regeling in beginsel nietig is. Dit is slechts anders wanneer de betreffende, overtreden, wettelijke regeling uitsluitend strekt tot bescherming van de persoon die zich op de wettelijke regeling beroept. In dat geval is de betreffende contractvoorwaarde vernietigbaar – en dus niet van rechtswege nietig! De heer Kortmann is blijken zijn artikel in WPNR van mening dat overtreding van het bepaalde in de artikelen 14 Gaswet en 26a Elektriciteitswet 1998 slechts resulteert in vernietigbaarheid van de contractvoorwaarde. Deze mening lijkt evenwel voorbij te gaan aan de werking van het op een netbeheerder rustende discriminatieverbod. Een contractvoorwaarde die op grond van artikel 14, lid 3, Gaswet, en 26a, lid 1, Elektriciteitswet 1998, niet als "redelijk" kan worden aangemerkt, is daarmee "niet-redelijk" voor alle afnemers; niet alleen voor een afnemer die zich niet wil beroepen op de bescherming die de Gaswet en de Elektriciteitswet 1998 bieden. Aangezien een

contractvoorwaarde in strijd met artikel 14 Gaswet of 26a Elektriciteitswet 1998 vanwege het op netbeheerders van toepassing zijnde discriminatieverbod gevolgen heeft voor alle afnemers, lijkt de in het BW opgenomen uitzonderingsregel "vernietigbaarheid" niet aan de orde. Bij overtreding van artikel 14, lid 3, Gaswet, of artikel 26a, lid 1, Elektriciteitswet 1998, lijkt nietigheid dan ook de enige juiste sanctie.

Deze conclusie lijkt ook aan te sluiten bij de systematiek van de Mededingingswet. Immers, overtreding van het verbod op misbruik van een economische machtspositie of monopolie heeft ook nietigheid van de met de wet strijdige contractbepaling tot gevolg. De in de Gaswet en de Elektriciteitswet 1998 opgenomen eis van "redelijke voorwaarden" is een nadere uitwerking van het in de Mededingingswet opgenomen verbod van misbruik van een economische machtspositie. De nauwe verwantschap tussen enerzijds de Mededingingswet en anderzijds de Gaswet en Elektriciteitswet 1998, pleit daarmee voor nietigheid als civielrechtelijke sanctie. Wij verzoeken de minister met klem om op deze inhoudelijke vragen in te gaan en een duidelijk standpunt te formuleren.

De regering beoogt met het wetsvoorstel onder meer de wettelijke basis voor de tariefregulering voor netbeheerders te repareren. Op zich steunen wij het voorstel om mogelijk te maken dat efficiencykortingen per netbeheerder kunnen verschillen. Het kabinet heeft echter geenszins ons kunnen overtuigen van de redelijkheid van de inwerkingtreding van deze wijziging met terugwerkende kracht. Bedrijven hebben schade ondervonden in de vorm van hogere rendementskorting, die onvoldoende wettelijk basis had. Zij hebben dit aangevochten en zijn door het CBb in het gelijk gesteld. Dat dit niet in lijn is met de oorspronkelijke bedoelingen van de regering en de Tweede Kamer, doet daar naar onze mening niet aan af. De betreffende bedrijven stonden in hun recht en het met terugwerkende kracht ontnemen van dat recht druist in tegen het principe van rechtszekerheid. EnergieNed heeft in haar brief aan deze Kamer van 1 mei van dit jaar bovendien juridisch beargumentteerd dat inwerkingtreding met terugwerkende kracht strijdig kan zijn

met het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens. De minister heeft geen overtuigende argumenten tegenover de bezwaren gesteld. Wij zijn dan ook van mening dat de regeling, die terugwerkende kracht mogelijk maakt, niet in dit wetsvoorstel thuishoort.

In de nadere memorie van antwoord wordt aangegeven dat de minister de DTe een brief wil sturen waarin hij het huidige voorstel van de DTe – waar terugwerkende kracht niet voor is vereist – zal ondersteunen. Wij kunnen in een aantal gevallen leven met een pragmatische oplossing, maar wij willen wel een harde toezegging van de minister dat hij er zorg voor zal dragen dat de terugwerkende kracht in de praktijk geen toepassing krijgt. Ook vinden wij het met het oog op de zuiverheid van wetgeving van het grootste belang dat Kamer en bewindsman expliciet uitspreken dat terugwerkende kracht in dit verband principieel wordt afgewezen.

Onze fracties wachten met belangstelling de beantwoording af.

□

De heer **Doek** (CDA): Voorzitter. De leden van de CDA-fractie hebben, zoals velen in dit huis, met gemengde gevoelens kennisgenomen van het nu te behandelen wetsvoorstel. Immers, het leek allemaal zo eenvoudig, hoewel het wel een belangrijk wetsvoorstel was, te weten de definitieve regeling van de "bakstenenproblematiek". Dit wetsvoorstel werd echter allengs een allegaartje van diverse, overigens gewichtige, onderwerpen. Nota's van wijziging en amendementen hebben het oorspronkelijke wetsvoorstel ingrijpend veranderd.

De uitvoerige schriftelijke behandeling in twee termijnen in deze Kamer heeft op vele vragen duidelijkheid verschaft. Met name de nadere memorie van antwoord acht ik in dit verband van belang. Daarin is in belangrijke mate tegemoetgekomen aan de wensen en verlangens van de CDA-fractie. Om die reden beperk ik mij in deze ronde tot vier onderwerpen, te weten: de doelmatigheidskorting, de technische codes, de redelijke voorwaarden en de regeling omtrent de noodleverancier (supplier of last resort).

Middels de nadere memorie van antwoord is voor onze fractie een grote angel uit het wetsvoorstel

Doek

weggenomen. De voorgenomen terugwerkende kracht van geïndividualiseerde x-factoren zou voor de CDA-fractie moeilijk aanvaardbaar zijn geweest en wij zijn om die reden tevreden met de tegemoetkoming aan de wensen van deze Kamer in de nadere memorie van antwoord. Daarbij wil ik nog eens onderstrepen dat de CDA-fractie de toepassing van x-factoren in de doelmatigheidskorting onderschrijft. Het gaat er immers om de voordelen van de liberalisering ook daadwerkelijk aan de consument te laten toekomen.

Mijn fractie heeft in de schriftelijke voorbereiding gevraagd om niet alleen minimumnormen voor de kwaliteitseisen op te nemen in de op te stellen technische codes. Dit om te voorkomen dat netbeheerders louter uit kostenoverwegingen naar deze minimumnormen zouden gaan toewerken, waarbij de kwaliteit van het net in het geding zou kunnen komen. Het is verheugend dat DTe na overleg met de betrokkenen heeft besloten om in aanvulling op de minimumnormen ook gemiddelde normen op te stellen. Het ware nog mooier als de minister ons vandaag de zekerheid zou geven dat deze normen niet alleen zullen worden opgesteld, maar ook daadwerkelijk ingevoerd en zo ja, per welke datum.

Ik wil een aantal woorden wijden aan de redelijke voorwaarden die velen in beroering hebben gebracht. Ik roep in herinnering dat de betreffende artikelen indertijd in de wet zijn gebracht middels amendement van de leden Van den Akker en Blauw uit de Tweede Kamer. Door het amendement Kortenhorst, dat is gesteund door een grote meerderheid van de Tweede Kamer, zal de in die artikelen opgenomen regeling inzake redelijke voorwaarden in werking treden.

Gezien de bijzondere positie van netbeheerders – ik noem de omzetgarantie, het discriminatieverbod, de wettelijke codes en richtlijnen, de positie van monopolist – zijn de redelijke voorwaarden in de genoemde wetten opgenomen. De CDA-fractie ondersteunt de wens van de Tweede Kamer om deze bepalingen dan nu ook in werking te laten treden. Ik denk echter wel dat nog duidelijkheid geschapen kan worden, mede gezien hetgeen ook andere leden hebben opgemerkt ten aanzien van de kritiek uit wetenschappelijke hoek. Er is al verwezen naar het artikel van Kortmann en Faber in het

WPNR (03/6531). De CDA-fractie acht het van belang om vast te stellen dat de regels uit de Gaswet en de Elektriciteitswet regels zijn van mededingingsrecht en niet van burgerlijk recht zoals geregeld in het BW. De enkele omstandigheid dat verwezen wordt naar de zwarte en grijze lijsten in de betreffende artikelen van het BW, betekent naar onze mening geen inbreuk op of wijziging van het BW. Het gaat derhalve naar ons inzicht om twee aparte zelfstandige regelingen. Graag krijgen wij hiervan een bevestiging van de minister.

Ten aanzien van de noodleveranciersregeling is de CDA-fractie tevreden met de nieuw opgenomen regeling met betrekking tot aanwijzing van de opvolgende leverancier in geval de leverancier door faillissement niet meer bestaat. De selectie door onpartijdigen, in dit geval TenneT of GTS, onderschrijven wij. Wij beschouwen dit dan ook als een winstpunt van de schriftelijke behandeling in dit huis.

Voorzitter. Tot slot wil ik opmerken dat gezien de zeer grote maatschappelijke belangen die gemoeid zijn in deze sector, de totstandkoming van wetgeving op dit terrein toch anders dient te verlopen dan nu het geval is geweest. Veel mensen hebben daar in het debat op gewezen, maar ook de betrokkenen in de sectoren en in de samenleving hebben daar recht op. Ik roep de minister op om daar bij komende wetsvoorstellen terdege rekening mee te houden.

De **voorzitter**: Ik verzoek u om even te blijven staan, want dit was uw maidenspeech in de Eerste Kamer.

Vanaf uw afstuderen of beter gezegd vanaf uw militaire diensttijd bent u belastingadviseur geweest bij een maatschap waarvan u vanaf 1984 lid was. Als fiscalist treedt u in de CDA-fractie in de voetsporen van Willem Stevens, die hier zijn sporen wel verdiend heeft. U bent daarna in Gelderland gedeputeerde geweest, eigenlijk tot uw eigen verbazing. Misschien is het aardig dat ik in dit verband de Gelderlander citeer. De kop luidt: "De vrolijkste vertrekkers: Huub Doek. De Arnhemse CDA'er was tot zijn verbazing anderhalf jaar lang gedeputeerde van Financiën. Zelden kende Gelderland zo'n ontspannen bestuurder, die ook nog geroemd werd vanwege zijn financiële en juridische kennis. Maar inmiddels is Gelderland voor hem te

klein; Doek wordt lid van de Eerste Kamer." Ik voeg daaraan uw interesse voor cultuur toe. U hebt verschillende bestuursfuncties vervuld op dat terrein. Ik denk dat wij mogen constateren dat wij er weer een boeiend Kamerlid bij hebben. Ik wens u heel hartelijk geluk met uw eerste speech in deze Kamer en ik wens u veel succes met alle verdere werkzaamheden!

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

□

De heer **Kox** (SP): Voorzitter. Het woord "oeps" komt nog niet in mijn woordenboek voor. Ik heb toch de indruk dat het een al bestaande uitdrukking is. Wellicht staat er in de volgende editie van het woordenboek dat "oeps" staat voor een soort verontschuldigende uitroep als er iets gebeurt dat niet was verwacht of bedoeld en waarvoor de persoon zich ietwat geneert. Zoals een licht beschonken dame die constateert dat lijf en leden niet meer helemaal naar haar luisteren en dan zegt: "oeps". Zo heb ik die uitdrukking in elk geval enige malen horen gebruiken en dat leek mij wel passend. "Oeps" past goed bij het wetsvoorstel dat hier vandaag voorligt, want ook daar kan men zich ietwat voor generen. Er is zelfs alle reden om ons er erg voor te generen. Wij willen voorkomen dat deze Kamer medeverantwoordelijk wordt voor een wet die om verschillende redenen deze Kamer niet zou moeten passeren. Deze wet zal geen steun krijgen van mijn fractie.

De wet die voorligt is warrig, deels achterhaald en gaat ver buiten zijn oorspronkelijke bedoeling. De vlag dekt op geen enkele manier de lading die in deze verzameling is ondergebracht. Dat staat nog los van het gegeven dat de uitverkoop van de energiesector, waarop deze wet betrekking heeft, een heel slechte stap achterwaarts zal blijken te zijn voor de burgers van dit land. Zij willen naar onze mening gewoon dat er stroom uit het stopcontact komt en gas uit de gaskraan tegen prijzen die de kostprijs niet al te zeer overschrijden. Dit zijn zaken die tot voor kort heel normaal leken in dit land, maar die nu afhankelijk gaan worden van het vrije spel der maatschappelijke krachten op de, binnenkort, vrije Europese energie-